

اجازت
ابن خالو سید
نحوی به ابوالحسن
سلامی. اجازت ای تازہ یاب از ابن
سید احسانی. اجازت الشیخ جہا الدین
ابن جہور احسانی. اجازت محمد علی
ابن ابن جہور و یک اجازت حسین
ابن ابن جہور بہ محمد صالح بن محمد
العالمی. دو اجازت بہ محمد بن حسین
شیرازی. دو اجازت بہ محمد بن حسین
اجازات سید نثار حسین عظیم محمد
نعمت غول. اجازات شیعہ آیتہ اللہ
الدین شوشتاری. اجازت آیتہ اللہ
محمود خوانساری بہ آیتہ اللہ
سید ہاشم موسوی خوانساری

باسم الله الرحمن الرحيم
 تاليف محمد تاج محمد شيخ
 اقصا وفتوة شيخه لاربعاء ربيع
 مجاز طاب كتابه
 مع سور وعلوم
 كفاية مع عبد الله
 رابط الموداء المعية
 في هذه اللوحات
 على من قد
 ملأه

من اهل العصر والأتین بشرطها وشروطها»
اجازہ عامہ این استاد بہ ہمہ اساتید
و دانشمندان و علاقہ مندان اجازہ نقل
حدیث است. و پس از نگارش بہ نشر بہ
نظم نیز درآمدہ است.

اجازہ دیگر برای رئیس دانشگاه الازھر
نوشته شدہ کہ منظوم است.

در ادامہ دومین اجازہ عامہ آمدہ است کہ
دربدارندہ تاریخ زندگی دکتر محفوظ و

یادی از مشایخ حدیثی اوست. اجازہ مدبجہ
بخش دیگر این فصل است کہ در آن اجازہ
دہندہ و اجازہ گیرندہ بہ یکدیگر اجازہ
می دہند و در این بخش از کتاب، فہرست
اسامی نوزدہ تن از مشایخ حدیثی استاد
محفوظ ہمراہ با تاریخ اجازہ آمدہ است.

این فصل با اجازات استاد محفوظ بہ حاج
عبدالرضا حلّی، شیخ عماد کاظمی، سید
حسین غریفی، عبدالکریم دباغ و برادر او

پایان می پذیرد.

آخرین برگہای کتاب «اجازات محفوظ»
بہ تصاویر برخی اجازات اختصاص یافتہ
است.

شایان ذکر است کہ این کتاب بہ ہمت
علامہ سید محمد حسین جلالی در
شیکاگو تکثیر شدہ و ما از ہمین نسخہ
در معرفی کتاب استفادہ کردہ ایم.

الاجازۃ العزیزۃ

الاجازۃ العزیزۃ سید محمد حسین حسینی جلالی. تحقیق: حسین العلی
العبد اللہ، شیکاگو، مدرسہ آزاد اسلامی، ۱۴۲۹ ق، ۱۵۶ ص، وزیری.

الاجازۃ العزیزۃ

محقق
حسین العلی العبد اللہ
۱۴۲۹

یادآوری می شود نگارش چنین اجازاتی
در شیوہ عالمان دینی و بزرگان حدیث مرسوم
بودہ است. برای نمونہ علامہ حسین علی
محفوظ برای تمامی دانشجویان دانشکدہ
اصول دین بغداد، اجازہ نقل حدیث نوشتہ
است.

از نکتہ های ارزشمند این اثر گردآوری طرق
و مشایخ حدیث از مؤلف تاروات حدیث از
معصومین علیہ السلام است.

نویسنندہ این اجازہ، پنج تن از مشایخ
حدیثی خود را شناساندہ و از طریق آنان
اجازہ نقل احادیث و روایات معصومین را
بہ اجازہ گیرندگان اعطا کردہ است.

اجازات روالی در میراث مکتوب شیعہ
جایگاہ ویژہ ای دارند. اجازہ ابو غالب ززاری
از سال ۳۵۶ ق بہ یادگار ماندہ است. تاریخ
حدیث شیعہ گویای این روش در انتقال
علوم اسلامی از نسلی بہ نسل دیگر است.
اجازہ ابن نوشتہ علامہ محمد حسین
حسینی جلالی - از علمای معاصر
ساکن شیکاگو- است کہ آن را برای
یکی از شاگردان خود و فرزندان او قلم زدہ
است. این اجازہ کہ «نعمۃ الالہ فی اجازۃ
بنی العلی العبد اللہ» نامیدہ شدہ، در تاریخ
۱۴۲۹ ق برای آقای حسین علی و فرزندان
نوشته شدہ است.

پس از مقدمہ نویسنندہ و مصحح، فصل
نخست بہ معرفی مشایخ علامہ جلالی
اختصاص یافتہ است.

این مشایخ عبارتند از علمای بزرگ از سلالہ
حضرت فاطمہ علیہا السلام:

(الف) سید محسن جلالی کشمیری (پدر)
مجیزا،

(ب) سید حسن موسوی بجنوردی؛

(ت) سید شہاب الدین مرعشی نجفی؛

(ث) سید محمد مہدی موسوی خوانساری
(نویسنندہ احسن الودیعہ)؛

و سید بحر العلوم نیز از طریق وحید بهبهانی
و او از طریق پدر بزرگوارش شیخ محمد
اکمل و او از علامه محمد باقر مجلسی
احادیث کتاب بحار الانوار را روایت می‌کند.
علامه مجلسی از طریق پدر بزرگوارش
ملا محمد تقی و او از شیخ بهائی روایت
می‌کند. شیخ بهائی نیز به واسطه پدرش
شیخ حسین بن عبدالصمد از شهید ثانی

مهمترین ویژگی این اجازه این است که اجازه دهنده برخلاف متن دیگر اجازات، اسامی تمام مشایخ حدیث را همراه با طریق روایی آنها بر پایه حروف الفبا سامان داده است. در این فهرست نام ۶۳۱ تن از رجال و بزرگان عرصه روایت حدیث گردآمده است.

مؤلف در فصل دوم با عنوان اسناد عام به گزارش سلسله مشایخ حدیثی در روزگار ما پرداخته است. چنان که می دانیم علمای معاصر از طریق سلسله مشهور از میرزا حسین نوری (نویسنده مستدرک الوسائل) و او نیز از طریق شیخ انصاری و او از طریق ملا احمد نراقی و او از سید بحر العلوم

احسان علی البحر

تَوَسَّعَتْ فِي التَّجْمِيعِ وَالْتِمِيزِ وَالْإِشْرَافِ

عبداللہ
محمد عیسیٰ الزکریا

[illegible]

إجازات علماء البحرين، محمد عيسى آل مكباس، ناشر: مؤلف، چاپ اول.

۱۴۲۲ق، ۲۹۲ص، وزیری.

الأدب.

در این کتاب اجازاتی که عالمان بحرینی دریافت نموده‌اند، و یا به عالمان دیگر داده‌اند، فراهم آمده و نقش اجازات در تاریخ دانش و فرهنگ این سرزمین نشان داده شده است. متون اجازات دارای آگاهی بسیاری از تاریخ علمی و سلسلهٔ مشایخ حدیث و زندگی‌نامه و کتاب‌شناسی و آموزه‌های اخلاقی ... است.

اجازات علماء البحرين با مقدمه کوتاهی
از مؤلف آغاز می شود. در این مقدمه ارزش

اگر متون اجازات و نقش آن در تاریخ و زندگی نامه‌ها و ادبیات نبود، بسیاری از میراث فرهنگی اسلام از میان می‌رفت؛ «...»
لولا هذه الإجازات ودورها في تدوين التاريخ والتراجم والأدب لضاع كثير من مكتبة الإسلام».

این جمله برگرفته از مقدمه مؤلف کتاب
اجازات علمای بحرین است. با نظر به
اهمیت نقش اجازات این عنوان برای
کتاب انتخاب شده است. «اجازات علماء
البحرین: موسوعة في التراجم والتاریخ و

اجازات، متون اجازات، انواع روش‌های انتقال حدیث، روش‌های اعطای اجازات آمده است.

عبارات اجازات گاهی دربردارنده روایت کتابی خاص و گاهی همه مساموعات و مرویات است. گاهی نیز برای یک شخص (مجاز) و یا شماری چند (مجازین) نوشته می شود.

صدور اجازات نیز به دو شیوه شفاهی و کتبی است. اجازه کتبی به گونه مختصره و متوسطه و کبیره به نگارش درمی آید. اجازه مختصر دارای بیشترین کاربرد است؛